

Signe Riisalo
Sotsiaalkaitseminister
Sotsiaalministeerium
virge.kuningas.turu@sm.ee

Teie: 22.06.2021, nr 1.2-2/90-1

Meie: digitaalalkirjas nr 1-8-2/21/44

Arvamus toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse eelnõule

MTÜ Lastekaitse Liit tänab Sotsiaalministeeriumi teistkordse võimaluse eest esitada arvamus toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse eelnõule. Lastekaitse Liit esitas 07.04.2021 Sotsiaalministeeriumile arvamus seoses ligipääsetavuse seaduse eelnõu projektiga¹, ning jääb eelnimetatud arvamus esitatud seisukohtade juurde, paludes antud arvamus käsitleda ühtse dokumendina (arvamus 07.04.2021 lisatud).

Lastekaitse Liit tänab eelnõu koostajaid põhjaliku tagasiside eest 14.06.2021, ning avaldab heameelt, et arvamus tehtud ettepanekuid on eelnõu seletuskirja tekstis ka arvesse võetud. Sealjuures eelnõu pealkirja on selguse huvides täiendiga *toodete ja teenuse* täpsustatud. Eelnõu puhul ei saa rääkida terviklikust lähenemisest ligipääsetavusele, seega aprillis esitatud eelnõu projekti pealkiri „Ligipääsetavuse seadus“ oli eksitav.

Riik on viimase kahe aasta teinud tunnustamist väärivaid samme ligipääsetavuse teemaga tegelemisel. Ka käesolev eelnõu on Eestis ligipääsetavuse tagamisel samm edasi. Siiski, ligipääsetavuse rakkerühma põhikoosseisu liikmena, rõhutab Lastekaitse Liit, et riiklik lähenemine ligipääsetavusele peab olema terviklik. Selleks, et **iga inimene tunneks end ühiskonnas tegusa, väärika ja teretulnuna, ei piisa, et üksik teenus või ehitis vastaks kaasava disaini põhimõtetele – oluline on kasutaja teekonna tervikvaade alates koduuksest kuni teenuse või kaubani soovitud asukohas.**

Liit tunnustas eelnõu koostajaid oma 07.04.2021 arvamus, et erinevalt direktiivist, kus viidatakse küll vanusele, on eelnõus sihtgrupina välja toodud ka lapsed ja noored. **Paraku aga käesolev eelnõu astub võrreldes aprillis esitatud projektiga olulise sammu tagasi, kuna nii eelnõust kui ka seletuskirjast on eemaldatud sihtgrupina piiratud funktsionaalse võimekusega inimesed (sh termini selgitus eelnõust), ning kitsendades teksti üksnes puudega inimestele.** Samas oli aprillis esitatud eelnõu seletuskirjas markeeritud, et soovitakse luua kaasavam ühiskond, mis lihtsustab *puudega inimeste ja teiste piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste* iseseisvat toimetulekut. Samuti rõhutati, et ligipääsetavuse direktiivi kaugem eesmärk on kaasavama ühiskonna kujundamine, et lihtsustada *puudega inimeste ja teiste piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste* iseseisvat toimetulekut.

¹ Loe lähemalt: https://www.lastekaitseliit.ee/wp-content/uploads/2021/05/LKL_arvamus_ligpaasetavus.pdf

Näited aprillis esitatud eelnõu ja seletuskirja projektist, kus võrreldes käesoleva eelnõu ja seletuskirjaga oli märgitud ka piiratud funktsionaalse võimekusega inimesed. Eelnõu projektis § 4 (2) *Toode peab olema kavandatud ja toodetud viisil, mis tagab toote maksimaalse kasutatavuse piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste, sealhulgas puuetega inimeste poolt.* (3) *Teenuse osutamisel kasutatakse funktsioone, tavaid, põhimõtteid, menetlusi ja teenuse toimimises tehtavaid muudatusi, mis vastavad piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste, sealhulgas puuetega inimeste vajadustele, tagades neile teenuse maksimaalse kasutatavuse.*

Seletuskirjas projektis lk 9, nüüd lk 10: *Eelnõu kohaseid ligipääsetavuskohustusi e-kaubanduse teenustele tuleb kohaldada käesoleva eelnõuga eraldiseisvalt hõlmatud toote või teenuse müügi suhtes, tagamaks, et toodete ja teenuste internetimüük on piiratud funktsionaalse võimekusega inimestele (sh puudega inimestele) ligipääsetav.* Projektis lk 12, nüüd lk 18: *Lähtuda tuleb eeldusest, et tooted peavad olema kasutatavad võimalikult paljude inimeste poolt, s.o kasutatavad ka piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste (sh puudega inimeste) poolt.* Projektis lk 12, nüüd lk 18: *Sisuliselt peavad tooted sisaldama omadusi ja funktsioone, mis võimaldavad piiratud funktsionaalse võimekusega kasutajatel toodetele ligi pääseda.* Projektis lk 13, nüüd lk 19: *Eelnõu § 4 lõikes 3 sätestatakse üldised nõuded teenuse osutamisele. Nõuded on suunatud sellele, et teenused oleksid kasutatavad ka piiratud funktsionaalse võimekusega inimeste (sh puudega inimeste) poolt kasutajale eeldataval ja optimaalsel viisil, s.o teistega võrdsetel alustel.*

Nüüd on seletuskirjas alles jäänud sihtgrupina ainult puudega inimesed, välja arvatud lk 25 (projektis lk 18): *Teave on tajutav kui seda ja kasutajaliidese komponente esitatakse kasutajale viisil, mida ta suudab hoomata. Näiteks saab veebilehe tajutavuse parandamiseks mittetekstilisele sisule (pilt, video, animatsioon vms) lisada tekstilise kirjelduse, mida piiratud funktsionaalse võimekusega kasutaja (sh puudega kasutaja) saab alternatiivse infoallikana kasutada.*

Eelnõu koostajad on seletuskirjas rõhutanud, et riik peab rakendama meetmeid, et saavutada isikute kohtlemisel faktiline võrdsus. Millest on tingitud eelpool kirjeldatud sihtgrupi kitsendamine? Seletuskirjas sellele muudatusele põhjendusi ega seletust ei leia.

Lastekaitse Liit on seisukohal, et antud muudatus sihtgrupi kitsendamise näol ei toeta eesmärki parandada elukeskkonna ligipääsetavust, et tagada sel viisil võrdsed (pigem küll võrdsemad) võimalused ning parandada kõigi ühiskonnaliikmete elukvaliteeti ning toimetulekuvõimet.

Lugupidamisega,

Varje Ojala /allkirjastatud digitaalselt/

MTÜ Lastekaitse Liit juhatuse liige

Koostaja: Helika Saar helika.saar@lastekaitseliit.ee

Endla 6-18, 10142 Tallinn

Tel: 6311 128; 6311 504 Faks: 6311 735

E-post: liit@lastekaitseliit.ee

www.lastekaitseliit.ee